

Den kommende Museumslov

Helt aktuelt er debatten om den kommende Museumslov og alle de ting der er knyttet hertil.

For dem der endnu ikke har set lovudkastet, kan det findes på

www.kum.dk/kum.asp?lang=1&color=1&file=/dk/1_STD_1783.asp.

Arkæologisk Forum har modtaget to indlæg der omhandler emnet.

Et godt museumslovsudkast for dansk arkæologi ?

Af Henrik Thrane, professor i forhistorisk arkæologi, Moesgaard

Høringssvarene er afleveret, nu skal Folke-tingets Kulturudvalg til at behandle lovudkastet, når det er fremsat på tinge.

De, som har skrevet lovudkastet, synes det er godt, men er det godt for dansk arkæologi, dvs. først og fremmest for den kulturarv, som museumsloven sætter de kulturhistoriske museer inkl. Nationalmuseet til at forvalte ?

Underligt er det, at Maltakonventionen, der forhåbentlig ratificeres sammen med loven, nok nævnes, men alene i forbindelse med nødudgravingsproblematikken. Nok er det den, som har fået størst opmærksomhed i medierne, men at den også får det lovudkastet og bemærkningerne til det, er pinligt. Det fremgår ikke for dem, som skal behandle lovforslaget - eller for andre borgere, at Maltakonventionens hoved-pointe er bevaring. Udgravning er kun det næst-

bedste alternativ. Herhjemme er der ingen alternativer, undtagen hvis der (undtagelsesvist) dukker noget bevaringsværdigt op under en udgravning.

Rigsantikvar og DAN og museumsforeningerne burde have presset bevaringshensynet frem som lovudkastets bærende princip for forvaltningen af den skjulte kulturarv, som de kulturhistoriske museer tildeles ansvaret for. Man kan også undre sig over, at et så betydningsfuldt område som publikation heller ikke fremhæves. Det er ellers et af Maltakonventionens gode principper, at hele processen indgår i samfundets forpligtelse over for kulturarven.

Det er en svaghed set fra mit synspunkt, at dette er en lov for museer, og ikke en lov for kulturarv.

En anden svaghed er den forskel der gælder kulturlevnene i havet og på land.

Det er underligt, at de helt klare og faste retningslinier for den maritime kulturarv ikke modsvares af tilsvarende regler for det, der ligger under mulde. Det er forøvrigt et fremskridt, at definitionen af fortidsminder tilpasses Maltakonventionen, så de oplagte urimeligheder fjernes.

Maltakonventionens gode ord lægger op til en nyvurdering af bevaring in situ her til lands. DANs konference i marts viste jo med tal, centimeter, hektar osv., hvor elendig de skjulte fortidsminder har det. Hvad nytter det, at beregninger viser, at det er ca. fem gange dyrere at udgrave end at bevare (helt bortset fra publikationsprocessen, der normalt mindst er lige så dyr som udgravningen), hvis ingen bruger beregningerne? Det er grotesk, at alle fagligt ansvarlige ved, hvor galt det står til, jvf. DANs mødereferater, og hvordan tingene hænger sammen, når de blot lader som om det bliver et problem for fremtidens museums- og fredningslove? Der er jo ikke fredet noget af det nationalt topprioriterede område ved Gudme trods højtravende udtalelser gennem 15 år og på trods af at en fuldt færdig plan har ligget parat i fem- seks år - blot for at tage et eksempel. Når vi nu hører, at der flyder med ubrugte millioner til miljøforbedring i Miljøministeriet, bliver dets pas-

sive holdning overfor for kulturarven jo absurd. Det kan vel ikke kræve megen kreativitet at flytte nogle millioner og noget mandskab til kulturbeskyttelse, og hvor ville det dog gavne, både faktisk og moralsk.

Men sådan er det jo ikke. Der graves for millioner i Ribe, Sønderjylland, Ålborgegnen og andre steder for at skaffe byggegrunde til fabrikker, skovrejsning, parcelhuse mm. og eksempelvis byhøje graves og fjernes maskinelt! Hvert sted kunne pladserne afgrænses og byggeri og andet flyttes udenfor, så kulturområderne kunne bevares på en nænsom måde. Hvis pladserne var værd at udgrave, må de også være værd at bevare, men det er så nemt bare at føje sig efter planlæggerne. At klassiske pladser som Bejsebakken på den måde forsvinder, vil undre vore børnebørn.

Når det overordnede problem og princip ikke bærer lovforslaget, bliver de andre problemer til bagateller. Det er muligt, at der kan komme noget godt ud af at lade forureneren betale (og godt, at kulturarvsødelæggelse betragtes som en forurening af miljøet), men hvorfor ikke fortsætte det nuværende princip i paragraf 26? Herregud, så mange millioner er det jo heller ikke for en stat, hvor økonomien er så fin - og skattetrykket så massivt.

Jeg skal ikke blande mig i museernes forhold, men kan undre mig over den skævhed, der ligger i ordvalget "kan" og "skal" for museer og deres samarbejdspartnere.

Hvorfor skal begge parter ikke forpligtes på samme niveau ?

En museumsstyrelse kan blive en styrkelse, men det afhænger aldeles af, hvilke personer der skal styre den. Set fra vores ende er der en risiko for, at styrelsen bliver ministeriets forlængede arm, set fra ministerens ende er det sikkert en fordel.

Hvis medlemmerne af de faglige råd, der skal erstatte bl.a. DAN, bliver ministerudnævnte, styrkes bindingen til ministeriet yderligere, uden garantier for det faglige niveau. Vi ser helst, at medlemmerne fortsat skal vælges af kollegiale forsamlinger, og at universiteterne, naturligvis, fortsat deltager. Vi er ikke, og bør aldrig blive passive brugere af kulturarven.